

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:
O-vár. Vizi-utca. 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csőtörtőkön és Szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr, másodsor 6 kr, harmad-
szor 5 kr. o. é. minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előzetes s hirdetés s kiadó-hivatalnál kezeltek.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Nemzetiségi viszonyok. *) Ha a honi viszonyokat, s az azt lakó különböző nemzetiségek jogérdekeit olyanok tárgyalják, kik e hazának szülöttei, — ha egyik vagy másik nemzetiség vagy népfaj politikai magatartására nézve olyanok osztják tanácsait, kikről tudni vagy legalább föltenni lehet, hogy ők is mint tagjai azon nemzetnek szívóken hordozzák a haza és nemzetük sorsát, — az a maga rendén van; de midőn oly ember tollából láttuk — nem a testvéri kibékülésre, de az egyenlenség és gyanúsítás fölélesztésére czélzó hirlapi cikkekkel megjelenni, ki sem egyik sem másik nemzethez nem tartozik, kinek e haza boldogsága vagy a népek alkotmányos élete üdvös és békés kifejlődése nem áll érdekében, kit az absolut-rendszer mint annyi másokat ide sodort, hogy itten annak érdekeit tettleg előmozdítsák; ha ily ember merészel föllepni tanácsadójaul egyik, és bírálja a másik nemzet tényeinek, egy ily föllépés nemcsak botrányos, hanem valóban nevetséges is, ha az alattomban rejülő, de önkénytelenül is kirívó rosszakaratnál fogva, egy-szersmind bosszantó, és szomorú nem volna.

Egy ily hirlapi cikkekkel lépett föl állítólag a szász nemzet érdekében a „Transsylvania” 22-diki számában egy jogtudor (D. Sentz) ur, ilyen czím alatt: „az erdélyi szászok politikája.” Valóban sajnálatra méltó lenne a testvér szász nemzet ha ily idegen urakra volna szorulva, hogy azoktól irányt és magatartására s teendőire nézve tanácsot nyerjen és elfogadjon, kiknek az alkotmányos szabadságról, egy szabad institutiókkal bíró nemzet kifejlődéséről képzelmők sincs! — de szerencsére vannak e nemzetnek is férfiai, kik tudományos ismerettel, hű hazaszeretettel s ügyes tapintattal bírnak, és a nemzetet a helyes uton vezetni képesek, kik nem hagyják magokat ily „hamis proféták” által elámitatni; van értelmisége, mely állítja, hogy ezen bámulatos ravasszággal beburkolt cikkek írója mire czéloz, t. i. a magyar nemzetet a testvér szász nemzet előtt azzal gyanusítani, hogy az saját nyelvét ráakarja erőszakolni, és azt ezáltal nemzetiségéből kivetkeztetni; — mert először is mint minden oly ravasz ember, ki mást a maga céljai kivételére meg kíván nyerni, azzal kezd, hogy a szász nemzetnek hizeleg, annak szellemi műveltségét és anyagi kifejlődését, hazaszeretét, régi alkotmányokozói hű ragaszkodását, eddig alkalmazott politikáját égig magasztatja; ezek után által megy a nemzetek jogegyenlőségére, és ennek fogalmát kívánja meghatározni; — azután — nem hogy már tudatná nézeteit a tisztelt ur a szászok politikai magatartására nézve, vagy kifejtene a teendőket a más két testvér nemzet irányában; — hanem fölhozza a magyar és székely nemzeteket, kik önállóságukat és uradalmukat (?) a történeti jogra akarnak alapítani, felhozza a testvér román nemzetet is, és erről azt állítja, hogy az a historiai jogot elismerni sehogysem akarja, hanem csak azt, melyet az ország lakóinak számszerű többsége határoz.

Ekkor abban hagyja mind a szász mind a román nemzetről tárgyalást, és egyenesen a magyart támadja meg, és ezen ebfogásu megtámadást az egész hosszu cikkes árt következtesen kereszttől viszi.

Azért mondom „ebfogsu”, mivel miként a csalfa eb, mely elől hizeleg s hátul mar, a magyarnak is méltóztatott egy bókot adni, hogy t. i. azon nemzetek közé tartozik, kiket a természet a soha el nem rombolható ifjuság irigylendő felsőségével áldott meg más nemzetek fölött.

De már ekkor leveti az eddig elrejtve viselt álarcot, és erőlködik bebizonyítani, hogy Magyarország nemcsak personalis unió által van a birodalomhoz csatolva, — hogy az 1848-diki törvények csak azért nem állhatnak meg, mivel Magyarország közjogi viszonyát az összes birodalomhoz, nem hozták egészen tisztába; — hogy a magyaroknak nem szabad a birodalmat két külön államra feldarabolni, hogy a magyarok az ők saját nyelvöket akarják a

többi nemzetekre rákényszeríteni, stb. és ezen utolsó állításokra nézve jónak látja az 1848/9 és 1847/8-ki országgyűléseken kelt, a magyar nyelvet tárgyzó törvényezikket figyelmeztetésül és óvakodásul, de leginkább elrettentésül idézni.

Mind ezen a magyar nemzet irányában felhozott hamis állítások megczafolásába ereszkedni ezuttal nem kívánunk, mivel egy oly embertől jönnek azok, ki e honnak nem fia, s annál fogva nem illetékes ily tárgyak fölött szót emelni, kit hazafiai érdek nem vezetett idézett cikke irásánál, de annál több rossz akarat és magyar ellenes indulat.

Azonban tudja meg ön tudor ur, hogy a magyar nemzet annyira törvényes alapon áll mai nap, hogy maga a bécsi felső-ház elnöke gr. Auersperg elismerte, miszerint egy oly törvényes téren álló nemzetet mint a magyar kényszeríteni sehogy sem lehet, hanem csak is békés egyezkedés útján kell őt megnyerni törekedni; tudja meg ön, hogy az 1848-iki törvények oly érvényes erejűek, minőknél külön érvényességük a magyar corpus jurisban nem találhatók, és mind materialis mind formalis tekintetben a szentesített és kötelező erővel bíró törvények minden kellékeivel ellátva, és ön merészi azokat megtámadni, és érvényüket kétségbe hozni! és ön nem átalja a magyar nemzet törvényből kifolyó tényeit és jogait bírálgatni, és azok felett avatlan kezekkel törni! Tudja meg továbbá ön, hogy a magyaroknak eszük ágába sincs magokat az összes birodalomtól elszakasztani, s azáltal két államot létre hozni; ők csak is a szentesített, és ugy uralkodó mint nemzetet egyformán kötelező törvényeknél fogva azt kívánják: hogy Magyarország ne legyen Ausztria provinciájává, hanem saját törvényei szerint a sanctio pragmatica értelmében alkotmányos módon kormányoztassék.

Végre a mi a magyar nyelvnél a többi testvér népekre állítólag szándokolt kényszerítését illeti; — ne higgyeték szász testvérek egy ily exotikus, sem a mi, sem a ti, sem a testvér román nemzet érdekeivel nem törődő, sőt azokkal merőben ellenkező propagandának, egy oly propagandának, melynek fájdalom! kivált közöttek nem hiányzanak bajnokai, de dicséretetekre legyen mondva követői nincsenek.

Ez azon veszedelmes propaganda, mely titeket a még most is teljes erővel küzdő centralistico-bureaucraticus absolut hatalom alá csalogat, ez az, mely a zavarosban kívánván halászni, hétszázados és institutiókat, szép alkotmányokat, önálló független autonom rendszertöket fenyegeti, ez az, mely közitekbe alaptörvényeitek ellenére, melyek azt tartják, hogy ti mindnyájan egyenlők és szabadok vagytok, becsempészte a rangkülönbséget, ez az, mely minden jólétet közöttek kiirtva, anyagi erőketökönkre teszi, mely saját nemzeti vagyonotok fölötti szabad rendelkezési jogotokat eltörölte! ne higgyetek ezen propagandának és az azt hirdető hamis jósnak, mert azok veszélybe döntenek.

Azon hamis proféta, ki felállott, hogy közöttek a visszavonás és gyanúsítás pokoli eredetű átkát létre hozza, nem tudott nektek tanácsolni, hogy mit tegyetek, minő tartást kövessetek a testvér nemzetek irányában; de a magyart tudta epébe mártott tollával előtette gyanusítani, még pedig azért: hogy attól elidegenedjétek, és a birodalmitanácshoz, hol nyemzeti nyelveket sincs veszélyeztetve, annál inkább ragaszkodjatok.

Azonban ő maga is cikke végén átlátja illetéktenségét, egyik vagy másik nemzet tettei fölött ítéletet hozni, és nektek javaslatokat adni, és azzal igyekszik magát igazolni, hogy az igazság keresése vezette őt arra, hogy ily szerepben, mely őt e hazában sehogy sem illeti — föllépjen, pedig mindenki jól tudja, hogy mily érdekek bírják ily szerű lépésekre az absolut hatalom embereit, s még azt merészi állítani, hogy reméli, miként az ő nézeteivel közöttek sokan találkoznak! Lám! mennyire vihet valakit az elbizakodás és szerénytelenség ámitó képzelme, hogy hivatva higgye magát az igazság keresése ürügye alatt (mert szerinte más érdek e tárgyban nem vezette) egy, sőt több nemzetek felé emelkedni, és azok fölött ítéletet tartani; vagy talán az

igazság keresése érdekében egy új experimentatíó processusát szeretné megkezdeni? Sajnos lenne ha a nemzetek és államok jóléte még továbbra is új experimentatíók tárgya maradna.

A cikkkiró kimondott reményére nézve pedig úgy hisszük, hogy igen is csalódik, ha a szász nemzet között elkövetőkre vél találni — úgy hisszük, hogy a szász nemzet, mely jó és bal szerencsében, vihar és boldogság között annyi századok óta osztotta meg a hon sorsát, csak inkább fog hitelt adni egy lovagias és hű jelleméről ismeretes, mások jogait tisztelni tudó testvér nemzetnek, mint egy oly embernek, kit ezen honhoz, és annak nemzeteihez mi érdek sem köt, inkább fog megnyugodni a testvér magyar nemzet férfias paroláján, a ki mind saját maga, mind annak autonómiáját annyi viharos időkön át nemcsak tisztelni, de ha kellett megvédeni is tudta, mint egy olyannak, ki e hazában talán azelőtt sohasem ismert jólétet élvezett, és most, midőn abból majd távoznia kell, a nemzetek között a keserűség és gyanúsítás vértázító átkát akarja előidézni!

Nyujtsatok hazámiai őszintén testvéri jobbot a magyarnak, ki soha férde utakon másokat megcsalni nem volt képes, és ha vele és a testvér román nemzetel egyetértőleg haladtok előre a nagy átalakulás útján: — sem a centralismus örvénye elnyelni, sem nemzetiségtök veszélyben forogni nem fog, mivel az egyiktől óva lesztek a magyar szent korona aegise alatt, a másikat pedig nemzeti jogegyenlőségtök fogja örök időkre biztosítani. y.

Jókai Mór beszédéből.

Mélyen tisztelt képviselőház!

Becsásának meg nekem tisztelt képviselőtársaim, ha én, ki minden tekintetben újonc vagyok e téren, a helyett, hogy mint hozzám legillendőbb szerep volna, végig hallgatnám azok beszédeit, kiket hosszas tapasztalat és államférfiúi bölcsesség feljogosított arra, hogy a nemzet vezéreinek ismertessenek el, s három szóval elmondható szavazatomat nagy szerénnyel azokéhoz csatolnám, a kiket követnem meggyőződéseim parancsol, a helyett önök figyelmét veszem igénybe, szavazatom indokolása végett. Azonban annyi felelet terhét vállaltuk magunkra, midőn e helyen megjelenünk, hogy éreznünk kell, miszerint köteleztünknek van téve, mindazt, amit kimondtunk, indokolni a nemzet és az európai közvélemény előtt.

Minden szó a tettek súlyával ér fel itt, és most, s bizonyára mindenkinek úgy kell meggyőződve lenni, hogy a mit most kimondok, t. i. a szót nem csupán mondtam, hanem azt a szót cselekedtem.

Annival inkább kötelességemmé sulyosul szavazatom indokolása, minthogy véleményem egy oly szeretve bántult férfi véleményétől tér el, kit hazánkban a köztisztlet díszfénnyel körülvéve, a külföld nemzetünk első bölcsének ismer, s kihez én fűi tisztelet érzetével közelíthetek, kinek körében találok csoportosulva legjobb barátimat, elvrokonaimat. Kikkel megszoktam mindig egy sorban egy ügyért küzdeni, s kiknek hazafiúságáról, szívéből eszéről, bátorságáról magamnak kell tanubizonyoságot tennem, — és a midőn e véleménykülönbség nem a mindnyájunkkal közös alapelvekből, hanem egy külsőségnek látszó formáságból ered.

Beszédem csupán vételeket és nem támadás.

Vésndem kell nézeteimet három néd telenben:

1-ső az, mintha nem léteznék elég nagy ok e véleménykülönbségre.

2-dik az, mintha e vélemény-különbség nem volna lényeges.

3-dik az, mintha e vélemény-különbség veszélyeztetné a hazát.

Mindezek el voltak mondva, s nektek kötelességünk meggyőződésünkről bebizonyítani, hogy az nem kitünési vágy, nem pártoskodási viszketeteg és nem meg gondolatlan széleskedés, hanem valóságos nehéz meggyőződés, minőket álmatlan éjszakák hánykodásai érlelnek meg egy magával számotvetett férfi szívből.

Mindazok, miket szeretve tisztelt nagy hazánkfia remekművében megirt, tökéletesen vannak írva s azokat aláírni mindenkor kész vagyok.

Csupán abban nem érhetek egyet, hogy ez államok-irat most és így felküldessék osztrák császár Ö Felségének. Távol legyen tölem az uralkodó személyét tiszteltetlenné érinteni; nekem, az alkotmányos monarchiák felől fogalmain szerint, ha Hunyady Mátyásokat és Nagy Lajosokat nem láthatok, a többi mind egyformán jó, s nem szomorítom szívemet azzal, hogy Ö Felsége Ferencz József idejében Ö Felsége V. Ferdinánd után keseregjek.

De lehetetlennek tartom, hogy a magyar nemzet közzelithessen fejedelme személyéhez akkor, midőn azt egy idegen ország miniszteruma veszi körül, és a midőn saját

*) A szász intelligencia egyik kitünő tagjától vettük e szép irányu cikket, s ezt — még németes kifejezéseit sem változtatva — ezennel közre bocsátjuk. Szerk.

alkotmányos kormányunk helyett az áll utunkban. Felvonó hid mindkettő, csak hogy az utóbbi leeresztve, az előbbi felvonva a közeledő előtt.

Második ok a fölirat lehetetlenségére Erdély köveinek jelen nemléte. Ugyanez felel meg az ellenünk vetett vád második részére, úgy mint arra, hogy a fennforgó véleménykülönbség csak forma és nem lényeg kérdése.

Arról van szó, hogy mi államokiratot szerkesztünk, s azt az emberileg legmagasabb helyre fölkiadjuk.

Lehet-e ily okiratot szerkesztünk Erdély köveit nélkül?

Erdély panaszai nem csupán azok, a mik a miénk, bigyiek el uraim, hogy Erdélynek oly rendkívül szenvedései vannak, a mikről köztünk legtöbbeknek még csak tudomásuk sincsen s merész munkába kapna, a ki azt kívánság, hogy Erdély nevében szóljon annak távolléte alatt.

Magyarországnak egy olyan részéről van szó, melynek azon kettős küzdelmen kívül, mely minket foglalkoztat, tudniillik saját önállóságunk, vagy Ausztriába olvasdás küzdelme, még egy harmadik is jutott: a birodalom kivül szakszakadás.

Azon Erdélyről van szó, melyről egy hivatalosan felszólított osztrák testület azt véleményezte a bécsi miniszteriumnak, hogy elébb, mint Velencét az olaszok, Erdélyt kell adni a török szultánnak!

Azon Erdélyről van szó, a honnan a magyar annyiszor kivívta törvényes szabadságát és a mely most tartozás fejében tőlünk visszafizetést vár.

Higye el a magyar nemzet, hogy ha mi most elbocsátjuk Erdély kezét kezünkől, az oly messze fog tőlünk esni, a honnan többé soha fel nem emelhetjük.

Együtt roskadhatunk össze vele, együtt temethetnek el bennünket; de egyikünknek élni, beszélni, küzdeni a másik nélkül nem szabad!

Azért én igenis lényeges kérdésnek találok azt, hogy a magyar nemzet feljiron fejedelméhez, Erdélytől elváltan, vagy határozatba tegye, hogy addig, a míg a társország tőlünk erőszakosan eltepetik, mi némák maradunk; addig, a míg egyik kezünk le van kötve, a másikkal mozdulnunk nem lehet.

Harmadik és legsúlyosabb vád, mely ellen vednem kell nézeteinket, az, hogy mi e határozatunk által vesztélyt hozunk a hazára. Vesztélyt, mert szivtelenséget követünk el a fejedelem iránt, mert Európa közvéleményét magunk ellen fordítjuk, és mert sok elintézni valót hagyunk teljesíten az országban.

Mi a határozat által nem tudatunk egyebet a fejedelemmel, mint azt, hogy törvényeinkhez, mik ránkzve is törvények, ragaszkodunk; s ha mostani kormány a többi tartományokat végveszélybe viszi, mi legalább azt az egyet meg akarjuk számára menteni.

Mi korántsem követeljük Magyarországot feltámasztást az osztrák kormánytól: él az, életének öntudatával bir, intézményeink megvannak, azokat erőszakkal elvenni mindig lehet, de visszaadni nem szükség, mert a mint az erőszak megszűnik, mi ismét birtokában vagyunk alkotmányunknak.

Hogy ez dualismus a birodalomban, azt nem tagadjuk, de hogy a dualismus egyértelmű volna a birodalom felosztásával, az ráfogás.

Dualismus idején érte a birodalom mindig története fénypontjait, tökéletes uniformitás alatt érte megazlázatait. Dualismus menté meg a trónt Mária Terézia alatt; dualismusban küzdött Ausztria egyszerre öt koronás fő ellen és diadalmasan; unitás mellett érte meg II. József alatt, hogy a már akkor beteg ember, az oszman birodalom egyetlen hadjárata alatt, megalázta; dualismus mellett állta ki Ausztria első Napoleon majd negyedszázados hadjáratait s tökéletes unitás mellett vesztette el két hónapi támadó, tehát előre készült hadjárata alatt Lombardiáját.

És annak egyszerűen az a kulsza, hogy dualismusban a monarchia minden hatalmát kifelé használhatja, míg az unitás ideje alatt egyik országnak kell a másikat nemcsak őrizni, de még adminisztrálni is, a mi legnagyobb erő és pénzparázás, mint erre siralmas példák vagyunk mind, országostól.

Azért Európa megnyugodhatik abban, hogy Ausztria dualismusa egy kétkaru óriás, míg az egységes Ausztria egy beteg szörny, mely önmagát elnyelte és nem bírja megemészteni.

Legnehezebb része a határozat elleni vádnak kétség-telenül az, hogy ha ez országgyűlés sikertelenül szétszlik, azon esetben, sok hozzáködött remény, magában ez országban megheiusulva marad.

Mert tökéletesen egyetérték azon tisztelt képviselő társaimmal, kik mulhatlannak tartják annak kimondását;

hogy a magyar nemzet a vele együtt élő nemzetiségeket a legszabadalvább bőkezűséggel kívánja részesíteni, mindazon áldásaiban az alkotmányos szabadságnak, a miket saját maga élvezni ohaít és a hol vizsállyok forognak fenn köztünk, inkább akar nemesen engedékeny, mint hatalmaskodó lenni, és mindenesetre be akarja bizonyítani, hogy a közel mult keserű napok alatt e tárgyban is tanult valamit. És itt ki kell mondanom azon egyéni nézetemet, miszerint én egy népet azért, mert kicsiny és szegény, megvetni nem tudok, sőt annival többre becsülöm nála nemzetiségi szeretetét, hiszen ellentét is sokszor fölhozták azt, hogy kevesen vagyunk, azok, kik jogot vélték találni egy nemzet sokaságában arra, hogy a nálánál kisebbeket semmivé tegyék.

Továbbá, hogy a magyar nemzet semmi osztály, — nemzetiség, — vagy vallásfelekezetre nézve kizáró, vagy bezáró jogokat el nem ismer, hogy alkotmányi játékosyágában, mindenkit egyformán részesít, mert önmagát megbeszülő véteknél tartaná azt, ha bármely osztályt, vagy vallásfelekezetre előbb kizárnánk a polgárjogok teljes élvezéséből, s azután polgárjogukat követelnék tőle, s ha azok, mi a hibáink miatt annál hiányzanának, minvétkünkért azokat itélnek el.

Végül, hogy a magyar nemzet teljes szabadelvűséggel kívánja mindazon kérdéseket megoldani, miket az újabb

idők szültek s mik még eddigi alkotmányunkban tárgyalva nem lehettek.

Tisztelt ház! Az elmondottakkal ha senkit nem is, de saját magamat megnyugtatam arról, hogy szavazatomat nem irányzá oktalanság, indulatoskodás, vagy könnyelműség. Egyébiránt győzőn e nézet vagy az ellenkező, vesztünk mi vagy ellenvéleményeseink, abból ellenségeinkre semmi diadal nem járul. Én áldom istenemet, hogy megérnem engedett egy olyan országgyűlést, a hol a pártok nem voltak pártok, s a hol az ellenfelek csak annyiban ellenkeztek egymással, hogy egymást a hazaszeretet nyilvánításában melyik mulbassa felül. Azért nyugodtan nézek e viták eredménye elé, meg levén arról győződve, hogy ha vélemény-elleneseimnek is adatik meg a diadal, az ország czimerével ékített szent paizst magukhoz ragadhatni, e paizs ott is jó kezekben marad, s mikor egy közös ellenség ellen kell fellánnunk, mikor hazánkat kell egyesült erővel fenntartanunk, akkor a jobb és bal-oldal nem lehet egyéb, mint egy szívnek két kamarája. (Viharos tetszés, sokáig tartó taps.)

Országgyűlési tárgyalások és hírek.

— A képviselőház XXIX. ülésében máj. 25-kén. Előnk bemutatja Dobokamegye felirátát. Ezután bejelentették Sáros, Esztergammegye s Esztergám városa levelei az adó erőszakok behajtása ügyében. Több új képviselő jelentke zett. A Tisza Kálmán által indítványozott bizottmányba követező tagok választattak: Klauzál Gábor, b. Eötvös József, Szalay László, Nyári Pál, Lukács György, Bartal György, Tisza Kálmán, Tanárky Gedeon és Papp Mór. A napi rendre térve heten beszéltek: Beniczky Lajos, Tanárky G., Domahidy és Tisza László a határozat mellett; Jekelfalussy Emil, Mihályi Gábor és Regályi Ferdinánd a felirat mellett. Beniczky főleg a bányavárosok siralmas állapotát festé, melybe a bécsi kormány eljárása juttatta. Jekelfalussy a szepességi derék németek hazafiságát naplotta. Mihályi a románok helyzetét írta le, ohajtásaiakkal. Tisza L. Erdély szenvedéseit adta elő.

Az erdélyi törvénykezés szervezése.

Jegyzőkönyv a törvényszékek szervezete és működése indítása, valamint a törvénykezésre vonatkozó s erre nézve felmerülhet minden kérdés iránti javaslat és terv kidolgozása végett kinevezett bizottságnak Kolozsvárt május 22-kén 1861-ben tartott első üléséről.

Jelen voltak: Cserei Farkas elnök, Szacsvai Zsigmond, Schreiber Simon, Lázár Sándor, Fülel István, Hajós János, Mikó Lőrincz, Fejér Márton, Simon Elek, ifj. Pataki József és Ocsvai Ferencz.

1. Elnök kir. főkörmányszéki tanácsos Cserei Farkas ur ő mlgá az ülést következő beszéddel nyitja meg:

Nagyon tisztelt bizottmány! A szomoruan lefolyt 12 év alatt melyen hallgatva s fájdalommal keblünkbe fojtva valánk kénytelenek nézni, hogy miként folytak, tiszta törvényeink merőbeni elmellőzésével, közigazgatási dolgaink. De hála az égnek, most újból ott állunk, hogy tulajdon hazánkban nem vagyunk többé idegenek; hogy alkotmányos jogunknál fogva hozzá szólhatunk mindazon dolgokhoz, melyek vagyónkat, életünket és a mi nekünk még ennél is drágább kincsünk, alkotmányos szabadságunkat érdeklik. E jogot őseink mindig szentnek tartották és híven megőrizték számunkra minden veszélyek között több mint 800 éves lefolyta alatt: boldognak valloam azon nemzetet, mely annyi századok óta e drága kincs birtokában vagyons, s a mely ahöz oly híven ragaszkodik. Ezen jognak kifolyása az is, hogy a jelen pillanatban itt ülünk, felhivatva szeretve tisztelt főkörmányszéki elnökünk ő mlgáa által egy fontos és igen sürgős tárgy feletti tanácskozára és véleményadásra. E feladat nehéz ugyan, de azt hiszem, hogyha sarkalatos hazai törvényeink lesznek irányadóak tanácskozásaink folyamában, az előgördülhet akadályokat könnyebben legyőzhetjük és az ohajtott célt könnyebben megközelíthetjük. Az idő mindenkor, de kiváltképpen mostani körülményeink között nagyon drága, annál fogva azt felhasználva fogjunk a munkához. A tárgy maga t. i. a törvényszékek szervezete és működése indítása, mind pedig a törvénykezésre vonatkozó s erre nézve felmerülhet minden kérdés iránt kimerítő javaslat és terv kidolgozása a tisztelt bizottmány tagjai előtt már ismeretes. Minthogy azonban minden ily szintű tanácskozományokban bizonyos formásokat szoktunk megtartani, csekély véleményem szerint talán nem ártana, ha a tisztelt bizottmány is jónak látja, kir. kormányzék elnök ő mlgának e tárgyban kelt rendeletét felolvasni.

2. A tárgyalásokat megelőzőleg azonban szükséges levén a tanácskozássokról jegyzőkönyv szerkesztéséről intézkedni: a jegyzőkönyv szerkesztése Ocsvai Ferencz bizottm. tagra bízott. Mire

3. Olvastattott kir. főkörmányszéki elnök gr. Mikó Imre ur ő mlgának folyó évi pünkösztől 11-ről 362/861. elnöki szám alatt kelt intézvénye, melyben a törvényszékek szervezete és működése indítása, valamint a törvénykezésre vonatkozó s erre nézve felmerülhet minden kérdés iránt kimerítő javaslat és terv kidolgozása végett, kir. főkörmányszéki tanácsos Cserei Farkas ur ő mlgá elnöke mellett, nyugalmazott kir. főkörm. széki tanácsos Szacsvai Zsigmond, kir. főkörm. széki tanácsosok Nagy Elek, Schreiber Simon, Lázár Sándor, Jakab Bogdán, es. kir. törv. széki tanácsos Fülel István, főkörm. széki titkár Hajós János, tanár Mikó Lőrincz, dobokamegyei főjegyző Ocsvai Ferencz, ügyvédek Fejér Márton, Simon Elek és ifj. Pataki József urak személyeiben bizottság nevezetik ki. S ezzel kapcsolatosan

4. olvastattott a kir. főkörmányszékhez folyó évi szentgyörgyhó 2-ről 9/861. szám alatt intézett k. udvari rendelet, melyben értesítették a kir. főkörmányszék ő s. k. fellegének azon legfelsőbb kegyelmes határozványáról, mely szerint az erdélyi bírósági hatóságok viszont szervezés és az igazságszolgáltatásnak a belhoni törvényhatóságokra átruházását legfőbbleg megrendelni s kegyelmeesen megengedni méltóztatott, hogy a törvénykezési eljárás

a jelen törvénykezési rendszer, valamint a jelenlegi törvények és perrendtartások épségben tartásával, mind a magánjogi polgári ügyekben, a váltópereket is odaírve, mind a bünyenítő esetekben helyet találjon: a visszaszervezést és átruházást illetőleg részletes intézkedés tétetik.

Ezen felolvasott rendeletet tartalmazó kiindulva a bizottmány, mindenekelőtt az eljárásában követendő irányelveket s működésének körvonalait kívánván megállapítani, miután hazánk sarkalatos törvényeiben az igazságszolgáltatásnak a haza faiból törvényesen alkalmazott bírák által s a meglévő vagy jövőre alkotandó hazai törvények szerinti kezelése az alkotmányos életnek egy oly nagybecsű tartozékul van elismerve, melyet jelesen az 1791: 8. t. cz. a királyi nyiltparancsok általi megváltoztatások ellen örök időkre biztosított: e bizottmány annyival kevésbé kételkedik eljárásában irányelvül az alkotmányos uton kelt hazai törvények visszaállítását tűzni ki, mert az alkotmányos uton kívül behozott idegen törvények, mint társadalmi életünk történelmi fejlődésével, a hazánkban uralkodó köz- és magánjogi fogalmakkal s nemzeti geniusunkkal ellenkezők, valamint e bizottmány saját meggyőződése, egy magyar korona alatti törvényhatóságok alkotmányos gyűléseiben nyilvánult általános közvélemény szerint is a legnagyobb viszsztatetszéssel találkoztak és találkoznak.

Ezen irányelv felállítását mellett azonban nem kerülhetik ki a bizottmány figyelmét azon jelentékeny változások, melyeket az 1848-diki törvényekben kimondott polgári jogegyenlőség, a volt urbéres osztály felszabadulása s az ősi-egének elvbeni eltörlése, a hazai magánjognak mind anyagi, mind alaki részében előidézték; valamint azon tekintetek sem, melyeket a tizenkét évi kivételes rendszer és idegen törvények tényleges uralma alatt jóhiszeműleg szillettett igények s keletkezett jogügyletek kiméltése s az igazságszolgáltatás folytonossága, a közhitel és magánviszonyok érdekében követelnek.

Ugyanazért e bizottmány, az érintett általános elv alkalmazása mellett, feladatokhoz tartozóknak ismeri, a hazai magánjogban az 1848-diki törvények s az azon innen uralkodó tényleges rendszer által okozott hézagok pótlására, elmentetek kiegyenlítésére, a magánjogok védelmének s az igazságszolgáltatás folytonosságának minden jogsértő vissza- hatás nélküli érvényesítésére, a lehetőségig mindenütt alkotmányos uton keletkezett hazai törvények analogiáján, s törvényhozási teendőkbe avatkozástól tartózkodva, ideiglenes rendszabályokat javasolni.

Minthogy pedig ő felségének legfelsőbb kegyelmes rendelete következtében egy gr. Apponyi György országbíró ur ő mlgá elnökelete alatt értekezlet, ezen átmeneti rendszabályokat illetőleg, köztudomás szerint kimerítő tervet dolgozott: nemcsak az 1848-diki pozsoni VII. és kolozsvári I. t. czikkeiben kimondott honégységnél, hanem a magyar-erdélyhoni köz- és magánjog eredete- és történelmi fejlődésének azonosságánál fogva is, szükségesnek és legbiztosabban cseleztetőnek találta e bizottmány az érintett munkálat tartalmazaltitásban megismerkedve, annak azon részeit, melyeket a honégységi törvények által is fenhagyott erdélyi országos és helyhatósági törvények és törvényes szokások kielégítőleg pótolni nem fognának, működése alapjául előlegesen is kijelelni.

Mihez képest bizottmányi tag Simon Elek felkérte, hogy a mondott országbírói értekezlet eddigelő csak hírlapi részletes közlésekből ismert munkálatát összefüggőleg áttanulmányozva, a mint e feladattal készen lesz, tegyen róla e bizottmánynak kivonatos előterjesztést.

5. Felhozatván azon körülmény, miszerint jöttek át a volt rendszerből s naponként merülnek fel oly jogügyleti és törvényszolgáltatási kérdések, melyek ellátásának halasztása, avagy csak annyi ideig is, míg ezen bizottmány javaslata elkészülne és érvénybe léphetne, úgy az állam köz- mint az egyes honpolgárok magán érdekei tekintetében is igen sok hátránnyal, méltatlan szenvedtetésekkel van összekötve: kérdés tétetik, hogy nem lenne e cseleztési az illető tárgyakban legsürgősebb teendőkre nézve a bizottmány minden további miködését megelőző szemelvényileg intézkedni?

Ezen indítványt a bizottmány komoly figyelemre és megfontolásra méltónak találta ugyan, azonban egy vélekedett, hogy az által nem fog tetemesebb késedelmet előidézni, ha az indítvány körébe tartozó részletek érdemleges tárgyalása az előbbi pontban snormértékül felveendőnek határozott országbírói értekezlet munkálatairól előterjesztés alapján tanácskozással folyamára halasztatik.

Eddig az első ülésről jegyzőkönyv. A mint értesülve vagyunk, folyó hó 27-kén tartott a második ülés. Ebben Simon Elek b. t. előterjeszté az országbírói értekezlet munkálatairól kivonatos ismertetését, melynek alapján folyt tanácskozással eredményeül a következőkben lón megállapodás:

1. Az árva ügyeket illetőleg a Hk. I. r. 111—132 czimeit, az 1791: 52 erdélyi törvényezik s az ezen törvények alapján készült, országosan elfogadott és gyakorlatban volt 1806-dik évbéli árva utasítvány teljes hatályokba visszahozandók azon egyetlen megjegyzéssel, miként az 1848-i törvényekben kimondott jogegyenlőségénél fogva a nemes és nem nemes árvák közötti különbség önként elenyészett.

2. A váltó, esőd, kereskedelmi és hiteltörvények tárgyában az országbírói értekezlet javaslatát teljesen elfogadtatták; a Királyhágon inneni országrészben három első bíróságnál váltótörvények felállítását tervezetvén, Kolozsvár, M.-Vásárhely és N.-Szeben székhelyekkel, s egy váltó feltörvényezési Kolozsvárt, az előbbieket egy elnök, négy elnök, az utóbbi egy elnök, hat elnök s az elfogadott törvényben megállított segédszemélyzettel.

3. A büntetőjog mind anyagi mind alaki részét illetőleg a volt erdélyi törvények és gyakorlat állítandók vissza; a nemes és nem nemes személyek közti különbség-olal értelemben vétetvén eltörlőnek, miként a volt kiváltság-olal osztálybeli egyén részesíttessék a volt kiváltságos osztály előnyeiben és nem megfordítva.

A mezei rendőrséget illetőleg az erd. gazdasági egyesület ismeretes munkálata fog átvizsgálatni.

4. Az ügyvédek (az országbírói értekezlet munkálataival egyértelműleg) ha 1849 előtt nyertek oklevelet, s

törvényes bírák által, hazai törvények alapján nem fosztattak meg az ügyvédi jogosultságtól, rehabilitáltak; az azon innenek a kir. tábla által újra vizsgálandók. A közjegyzőség eltöröltetik a régi hiteles helyek és személyek visszaállítottak.

A polgári magánjog, perrendtartás, bírói szervezés és illetékesség, egy a perfolymon kívüli bírói eljárások, a bányajog és urbéri törvénykezés kérdései további ülések komolyan tanulmányozandó tárgyaiul halasztattak el. Az előleges eszmésszerűtől annyit szabad következtetnünk, miként az anyagi magánjogra nézve az országbírói értekezlet javaslatára, a volt külön nemzeti és helyhatósági statumok fenntartása mellett; az alakira nézve pedig a volt erdélyi perrendtartás fognak valószínűleg javaslatképpen megállítatni.

Fogaraszvidék. Fogaras, május 14-kén, 1861. — Fajdalom újból szomorító hangon kell folytatnom közleményemet, mint hű képét e rendetlen értekezleti gyűlésnek.

18-kára összehívott 380—400 értekezleti tag, k. kormányzati tanácsos Aldulianu János ur elnöklése alatt, a megyei bizottmány megválasztása végett; benn a városban se templomban, se más nagy épületben nem bírhatván a rendezőket megtartatni — az igazságos ég ha tudja mi okból — a fiscális udvarban vonatot egy sátor, a hű fajdalom azon siralmas jelenetek, a mik április 16. és 17-kén a papíros-malom nevű helyben kezdve voltak, itt most elkezdődtekben folytatattak; egy újnapi széles s hosszú sárga papírra fekete latin betűkkel nyomtatott jelvény lévén ezen igazgatásra felvett szó: „l i m b a” a mi a román tömegnek fővegére tüzetet, hasonlólag a r. lobogón is aranyos papírból e betűk voltak láthatók.

Ezen rossz bányomást előidéző jelenetek között ideiglenes alkaptány Jakab Gy. ur m. Gál János urat mint fogarasi birtokost, egy vegyes ellemű küldöttséggel fölkeré a k. kormányzati tanácsos s jelenleg k. k. biztos mltos Aldulianu J. ur szokott meghívására, a minek megtörténte után számtalan „szetreaskok” s „éjlen” közt elfoglaltá elnöki széket, a k. kormányzati tanácsos kinevezését s küldetését okmányát felolvastatva, a néppel román nyelven egy írásba fogalmazott lelkes beszédrel ohajtá megérténi küldetése célját, a mit gyakran félbeszakítá az ezer torokkal ordító s bétanított tömeg: „hogy ők el nem állnak az április 16. és 17-iki végzetményekről, a „limba” az imperatival élnék és halnak” stb.

A vidék részéről Jakab Gy. fogadja lelkes szavakban az elnöki beszédet, a mi által a gyűlés megnyilván, első szót m. főkapitány Brán J. ur emelt, igyekezve a tömegre hatni, többször felállítva kérdéssel: „ugy e románok, hogy mi április 16. és 17-én törvényesen s igazságosan járunk el, ugy e hogy ti románok, mint a császár hű emberei az ígéretek alapján (?) s 50—55 ezeret meghaladt vidéki nép, azt ohajtjátok, hogy csak a román nyelv legyen Fogaraszvidéken hivatalos, s azon pár embernek feljelentésért az akkori jegyzőkönyv nullificatióját jogtalan tettek tartjátok” stb. stb., a mit a limbás és 15/5 (balafalvi gyűlés napja 848-ból) kórkárdás tömeg kiáltélessé szöszlöngetés mellett „szetreaskok” és „drept”-et kiáltva helyeselt, az ebből merülő vitát e lapok szűk köre bennem fogadhatván, jellemzéseül csak annyit, hogy k. k. tanácsos A. J. ur mint elnök, többször szükségessé látta rendre utasítani, s különösen a román fiatalokat s lelkeseket, mint tetleges vezetőket figyelmeztetni, hogy ő mint valódi román, s e nép fejlődésének s mivelődésének őszinte akarója, felelőssé teszi őket Isten s ember előtt, ha igaztásaikkal félrevezetve surlódást s ingerlőséget idéznek elő a testvériesen élő népek közt.

A gyűlés jegyzőkönyvének vitelére egy magyar és egy román értelmiséget szólítva fel a k. biztos ur, egy elkecsere-dett szóharcz nyílt meg, a hol hiába volt alkotmányos törvényre, emberi jogra való hivatkozás, Chirilla g. e. vicarius ur „elnézéssel, de jövőre következtést ezen engedményből nem vonandó” — megengedé, hogy mely politikai s adminisztratív belátása szerint mint „szükség feletti”, csak ezen gyűlésben vitessék magyarul is jegyzőkönyv — de a tiszta törvény védelme után ezen nagy kegyűl engedményt is szíveskedett a vicarius ur visszavonni?! hiába említé a k. biztos ur, hogy mind a kettőt felvéve, mind kettőt előterjesztendi a k. kormányzati tanácsos, de szelid modorával lehetetlen volt e bétanított tömeggel birni, újból szerencsénk lévén sok ösmeretlen soha nem látott brassai idegenekhez, mert a kegyelmi képpen meghívott 56 magyar, germán és izraelita csak előre képzelheté 340 vagy több román általi leszávazását.

A gyűlés szelleme még ingerültebbé vált, hiába Gál János, Filöp Elek s mások román s magyar nyelvű beszéde, a miért a t. elnök kénytelen volt vagy a gyűlést elosztatni, vagy mint ezen értekezleti majoritas-conclusumát, (el nem ösmerve ennek jogát e tárgybán határozni, vitázni felette) csak egyedül a románt felvenni, s illő helyre feljeleníteni; a mire irásbeli ovást jelentve, a magyarok nagy tömege a gyűlést elhagyá, annál inkább, mert már a magyar szónokot, annál kevésbé magyar nyelven vélemény nyilvánítást se akará az ordító tömeg meghallgatni, azon pár magyar is csak a k. k. biztos ur kérelmére, hogy bár az ő személyéért még maradjanak, várá meg a gyűlés végét.

Jegyzőkönyvet senki se vive, ennek összeállítására négy román s négy magyart biza meg az elnök, egy magyar se fogadá el ezen törvénytelen megtiszteltetést. Elnök ur maga saját számára egy magyar jegyzőkönyv összeállításáról gondoskodott, a mi magán ügynek tartatott a románoktól.

Egy május 12-dik estvéjén tartott kis előleges értekezletben a 100 tagu m. bizottmányi névsor állítatva össze, ezen értekezletben 3 magyar, 1 germán, de sok román intelligenciát igénylő vévén részt, megengedtetett a románoktól?! hogy 30 magyar, germán s izraelita — ugy 70 román ajku tagja legyen — a mely octroyált névsor felolvastatván, a tömeg által helybe hagyatott; de a magyar és német elem, a 70-ből az értelmiséget csak nagyon kevés kivétellel a nyers tömeg képezvén, s így mindég kisebbben találva a valódi intelligenciát, jegyzőkönyvi ovást jelenté.

Délután 6 órakor bizottmányi gyűlés, a hová a magyar s germán elem egy töredéke csak ovásait benyújtani

Iskola Alapítvány - Kolozsvári

jelenve meg, e perczen minden becsületesen gondolkozó s az alkotmányos törvényes jogtérít imádó hazafi kimondá, hogy egy ily bizottmányban, a hol az ést lekiabálja egy vakeszközül bevitt tömeg, részt nem veend; annál kevésbé hivatalt egy oly tömeg vezetésére, a mely fajdalom magának alapul semmi egyebet, csak az október 20-diki diplomát jelöli ki irányul, nem vállaland. De reményünk él, hogy e sereimünk kellő helyen orvosolva leend, addig békétűrés. A tiszteletbeli bizottmányi tagságot, miután e vidéken szomorító rendtelenséget tapasztal, Gál János csak azon feltétellel fogadta el, hogy bármit határozzon az országgyűlés, a nyelvet érdeklőleg jövőre bármi ovását, beszédjét a jegyzőkönybe mindég csak magyarul olvassák meg s vegyék be, a mit elfogadtak.

Kőnczei Károly.

KÜLÖNFÉLÉK.

* Városunk két jegyzői, két alkaptányi s telekbírói állomására tennap ment végbe a választás. Szavazott 590 választó. Jegyzők lettek: Oesvay Ferenc 519, és Lugosi István 316; alkaptány: Jancsó Antal 335 szavazattal; a 2-dik alkaptányi állomásra általános többséget nem nyertek; telekbíró: Földesi Sándor 419 szavazattal.

* A helybeli honvédség-egylet által ma este tartandó hangverseny műsorozata a következő: 1) „Báthori Mária” című dalmű nyitánya, Erkel Ferencztől, előadva a műkedvelő zenekar által. 2) „Hunyadi László” dalmű nyitánya, előadva a műkedvelő zenekar által. 3) „Erzsébet” című dalműből nagy magándal, Erkel F.-től, éneklí dr. Szabóné urasszony. 4) „Abránd” zongorán, Székely Imrétől, játszsza b. Bornemisza Szusánna k. a. 5) „Klapka-induló”, kar, éneklí a helybeli műkedvelők. 6) „Népdalok” éneklí Gyarmathi Miklós ur, Pongrácztestvérek népzenekeara kísérete mellett. 7) „Koldus-ének” költemény, névtelentől, szavalja Haray Viktor ur. 8) „Irgalom” négyesdal, Rossinittől, zongorakísérettel éneklí: Grois Nándorné, Grúz Lajosné urasszonyok, Brencsán Eliz és Nagy Ilka kisasszonyok. 9) „Népdalok” zongorára ártírtá és előadja Gegenbauer ur, Pongrácztestvérek népzenekeara kísérete mellett. 10) „Szózat”, éneklí az egész műkedvelői személyzet. — Az egésznek vezetését zongoraművész t. cz. Gegenbauer ur vállalta el.

* Május 28-kán városunkat ismét vészbarangok zugása riasztotta fel. A külmagyar utcában megint egy ház melléképületeivel s takarmánykészleteivel hamvadt el. Különös, hogy ugyanazon városrészben e tavaszon ez már a hetedik égés. — Ugyanezen alkalommal egy zsidó fiut fogatott el főkapitányunk, azon ellenébe fölmerült alapsan gyauu következtében, mintha a tűz kiáltése előtt kérdezősködött volna, hogy nincsen-e még valami tűz azon helyen — a hol t. i. mintegy 10 perec mulva csakugyan megtörtént a sajnos eset.

* Kővárvidék bizottmányi nagy gyűlése gyászünnepelt tartott Teleki László emlékére N.-Somkúton máj. 13-kán. Filöp István alkaptány, mint elnök, előbb román azután magyar nyelven tolmácsolá a közfajdalmat. Pap Zsigmond főjegyző felirást indítványozott e tárgyban a hongyűléshez, mi közhelyességgel fogadtatott. Az elhunyt nevét jegyzőkönyvbe ígtatással örökíteni határozták. Ezután a gyűlés testületileg a g. e. templomba ment, hol Kesely János g. e. esperes vezette a gyászszertartást, 3 lelkes kíséretében, s egyszersmind román nyelven teljes emlékbeszédet tartott; utána koltói ref. lelkes Szabó Lajos buzgó imát mondott, melyre a Szózat lélekemelő hangjai zendültek meg.

— Dobokamegyében is egyelőre ideiglenesen honvédség-egylet alakult. Elnökké: Máriafi Lajos, jegyzővé: Majthényi Ferenc választott. Alapító s részvényes tagok és segélyező gyűjtésére e megyében szolgáló bírói járásonként két-két gyűjtő neveztetett ki, kiket ez emberbaráti működésre nézve hivatalosan fölcszólítani az elnök és jegyző bizattak meg. Alapszabályt elfogadta az egylet a kolozsmegyei honvédség-egylet alapszabályait egész terjedelemben. Végre közhírű tétetni határozta, hogy Dobokamegyében közelebről tartandó állandó bizottmányi gyűlése alkalmával az egyletnek végleges megalakulása tárgyában s jövője feletti tanácskozás végett gyűlést fog tartatni, mikorra is minden e megyebeli honvédek, az egylet alapító s részvényes tagjai s más emberbarátok megjelenni tisztelettel fölhiatnak.

— Szamosújvárt f. évi május 20-kán a városi tánczeremben mlgs Jakab Bogdán ur szelleműs nője szil. Novák Veronika ő nsga és plébános főtisztelendő Lukási Kristóf ur a szegény árva gyermekek nevelésére mult éven alapított intézet alapjának gyaratására több lelkes műkedvelő névszerint: Duba Mária, Simai Mártonnő asszony, Feuch Clementine, Novák Lilla, Simai Nina, Irma és Netti, Schnell Amália, Szappanyos Netti és Mari, Szongott Teresi kisasszonyok, továbbá: Czecz Gergely és János, Dájbukát János, Gopcsa Joachim, Görög Kristóf, Placintár Dávid, Voith Miklós és Márton, végre Wagner József urak közreműködésével jól sikerült hangversenyt rendeztek, melynek tiszta jövedelme 201 uj forint volt.

— Idei május 20. és 21-dike közötti éjszaka Szamosújvár közelében, Ördögös-Füzes helységében tűz támadván, 23 lakház, több istálló, gazdasági épületek, gabona és szarvasmarhák égtek porrá. Az összes kár 6500 uj forintra megy. Az így szerencsétlenül lakosok felségeléséhez szamosújvári gür. kath. püspök Alexi János ur ő mlgsa a szenvedők könnyei letörölésére 100 uj forint adakozással járulni sziveskedett, oly kijelentéssel, hogy ezen összeg a károsultak között vallás és nemzetiség különbsége nélkül osztassék ki.

— Mint előhírből értesültünk Marosszéknél június 4-dikén bizottmányi gyűlése lesz.

— Marosvásárhelyről azon hítes tudósítást vészstük, hogy máj. 22-kén a Teleky-gyászünnepély alkalmával e szomorú nap emléke egy oly jelenettel lön még emlékezetesebbé téve, melyet mi csak a közvélemény erőteljes nyilatkozatának nevezhetünk. Urbéri törvényszéki tanácsos B... lának macska zenét csináltak, s még hozzá alakait is bevették, mivel a gyászünnepély alkalmából azon kegyetlen nyilatkozatot tette, hogy „bár Teleky ez előtt három év-

vel lőtte volna föbe magát!” Szánandó érzület, mely ily nyilatkozatot sugallhat.

— Szászváros, május 10-dikén. Az elhunyt Teleki László grófért gyászistenizület tartatott az ev. református templomban, hová nagyszámu közönség gyűlt össze s a jelenlévők közül sokanuk szemei könnyel telek el, mindenkinek arczán pedig látható volt a haza nagy vesztesége feletti bánat. — Miként értesültünk 14-kén Déván, 15-kén V.-Hunyadon tartatott a nagy bazafiert gyászistenizület.

— S.-Szt-György május 23-kán, 1861. Ma városunknak közgyűlése volt s megválasztatott a 848-beli törvény értelmében titkos szavazattal a városi képviselő testület 48 számmal. Egyszersmind éljenések közt történt közfelkiáltás után megválasztattak közjegyzőknek: Báró Szentkereszti Zsigmond, Asserman Ferencz, Gödri Ferencz, Szakács Mózes, Antos Ferencz. Tiszteletbeli választmányi tagoknak: Türr István, Bethlen Gergely, Garibaldi József, Klapka György, Teleki Sándor, Gál Sándor, Deák Ferencz, báró Eötvös József, Tisza Kálmán és a sepsi-szt-györgyi gymnasium főgondnoka, gróf Mikó Imre.

* Teleki László halála emlékére D.-Akna május 20-kán a ref. egyházban gyászistenizületet szentelt. Szabó Sándor lelkes urnak nagyhatásu alkalomszerűt imáját és emlékbeszédét egy műkedvelőköl rögtönzött zenekar a „Szózat” és „Hymnusz”-szal rekeszté be. A szertartás alatt a lobogók és papírszék gyászfütyöllal valának bevonva. A templom zsufolva volt.

— A „M. O.”-ban olvassuk: „Az adóföhlajtás czime alatt szervezett országos dragonade a nemzet minden rétegében a legszilárdabb és nyugalmában méltóságos ellenszégüléssel találkozik. A bánati számos oláh helységek közül egy sem fizet. Neudorf nevű temesi faluból érdekes epizodot is olvasunk. A végrehajtó osztrák százados a sváb bírótól pénzt és adókönyveket követelt. A bíró megmutatja a helyet, hol áll és a kulcsokat, de kiadni nem akarja, hanem így szól: „Megesküdött ön, százados ur?” — Sz. Igen, az nem tartozik ide. — B. „Meggazte-e ön már esküjét?” — Sz. Nem. De mit akar evvel? — B. „Na, én nem vöröshagymára esküdtem, én a 48-iki alkotmányra esküdtem, ez pedig az mondja, hogy csak nagyságos Murányi ur (az alispán) czédulájának engedelmessédekem.” A katonaság aztán elment, a nélkül, hogy a becsületes svábokon valamit vehett volna.”

* A Gábor Áron számára emelendő síremlék ügyében illetékes helyről tudósítanak, hogy e kézzel a Rikán belüli honvédség-egylet foglalkozik, s az e czélra szánt pénzösszegek egyleti pénztárnok t. Cseh Sándor urhoz K.-Vásárhelyen át Szt.-Katalnára intézendők. Minek következtében Németh László ur hozzánk áttett 10 frjtát t. Hankó László ur által mi is Cseh Sándor urnak kézbesítettük.

— (Tót congresszus.) A „Wedomosztí” s utána más lapok egy fölhiatást közölnek, mely által Turóc megye fővárosának Sz. Mártonnak előjárósága Magyarország szlávjai, illetőleg tótjai f. évi június 6-dikára Sz. Mártonba gyűlésre hívja meg, melynek feladata leendene a szlávok kívánalmait a nemzetiségi egyenjogúság és magyar államegység érdekében formulálni.

— A „Wanderer”-nek azt sürgönyözik Zárából, hogy a dalmát követséget Bécsben bizatták, hogy Dalmátország nem fog Horvátországba kebelezetni; e hirre a dalmátok közt véghetetlen az öröm.

— Tyrol és Volalberg népe nem annyira fellázadt mint inkább az ultramontanok által fel van lázitva a protestans-törvény ellen, melynek pedig mint írják az egész birodalomban keresztülviteléhez kötötte tárcáját Schmerling miniszter. Az „Öster. Ztg.” szerint Voralbergben büntető törvényszéki vizsgálat van rendelve, a protestansok elleni rajongásokat illetőleg.

— A bécsi túl-osztrák lapokkal szembe némi elégtétellel szolgálhat a magyarnak, hogy még Frankfurtban, horribile dictu, a bundestag székhelyén is, elég merész egy mérsékelt lap, a „Zeit” a báró Eötvös beszédét nem csekély horderejű eseménynek nevezni.

POLITIKAI HIREK.

— A Daily-News Deák felirati javaslata alkalmából így nyilatkozik: „Az osztrák birodalmi tanács és a magyar országgyűlés közt — így szól vezércikkében — az a különbség, hogy amaz császári tanács, emez nemzeti gyűlekezet. A követek Bécsben császári rendelet által egybehívatván, meghallgattak egy császári beszédet s szolgálkást fölirat alakjában alázatos visszhanggal felelték rá. A nemzeti képviselők Pesten egy régi alkotmány törvényes határozványai erejénél fogva gyűlekeznek össze, s első dolguk a benne biztosított jogok és szabadságok teljes elismerését biztosítani. Az új osztrák alkotmányt főleg azért adták, hogy Magyarország nemzeti függetlenségét s alkotmányos jogait eltöröljék. Ezt tizenkét éven át fegyveres erővel ki nem vithették, most a politikához nyúlnak. Rögtönözve octroyálnak egy alkotmányt, melyet némi törvényes eszköz gyanánt akarunk felhasználni annak véghezvitelére, a mi karddal nem sikerült: hogy t. i. Magyarországot osztrák provinciává tétessék.” A Daily News, éppen mint a Times, Magyarország utimátumát mutatja fel Deák beszédét, s inti a császárt, fogadjon el s nyerve meg magának a magyarokat. „Kevés hét, talán egykét nap alatt” — ugymond — „késő lálenni.”

— Párisban érdekes és roppant keletű röpirat jelent meg ily czim alatt: „A nép, a császár és a régi pártok.” Ebben következő hely fordul elő a császárhoz intézve: „Föl-ség! Ön a román népet alkotmányozta; segítette Olaszországot: ez jó; ha egyszer Magyarországot fölzsabadítását befőjezte, reménylünk, Lengyel- és Magyarországot is megszabadítja; aztán sorban minden elnyomott népet.

A „Constitutionnel” pesti levele végén, melyben az osztrák birodalmi tanács és a magyar országgyűlésről igen avatottan értekezik, így szól: Végre bizonyos, hogy a magyar alkotmány, mely nyolca századok át annyi vesztélyt kiállott, megmutatá életörös voltát; ezt pedig senkisémondhatja az ujonstult bécsi engedményekre: tizenkét év

Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația

óta mennyi octroyált szabadságot láttunk eltűnni; némelyik mielőlt meg született volna, mások pedig nagyon is rövid élet után!

— Napoleon hget a francia szabadságkíméssek Murat hg. helyébe elnöké választották. Ez utóbbi herceg a római udvar iránti rokonszenve miatt vesztette el a szabadságkíméssek kegyét. Ezeknek összegyűltetése egyelőre be van tiltva.

— Kossuthot Aronában megérkezésekor, a mint olasz földre lépett, nagy tisztelettel fogadták. Egész útja Milánóig díszös díadalmenet volt. Hasonló történt Milánóban, hol a lelkesedés elől egy kocsi kellett menekülnie. 18-kán este érkezett oda és a „N. Britannia” című szálodába szállott, hol jelenleg Hudson az olasz-királysági angol követ is lakik. Három nap alatt két fátylas zenét kapott, mely alkalommal ékes és elragadó szónoklatokat tartott a néphez. Kossuth beteges és éppen ezért két hónapot a comoi tó mellett fog tölteni. Elindulása előtt Klappával és Thürellel érekeztetést tartott.

— Kossuth Lajost a derék luganoi nép ünnepélyesen fogadta. A páratlan szónok, kit a világ méltán bámul, s kinek párját még nem mutatta fel a történelem, remek beszédet tartott olasz nyelven a tisztelő derék helytáknak, melyben az osztrák kormány ellen hevesen kelt. Milánóban hasonló ovatiók tárgya volt, s mint az „Independence” levelezője írja, Turinban is ünnepélyes elfogadásra készülnek. Onnan hihetőleg Caprerára megy.

— Turinból írják az „Independence”-nak: Ugy látszik, hogy a magyar emigratio főnökei városunkat tűzték ki gyűlpontul. Türr és Klappán kívül Szarvadi, Irányi, Karacsay gr. már megérkeztek. Horn Edét is várják. A Duna partjairól írják az „Opinion nationale”-nak, hogy magas körökben nagy nyugtalanságot okozott azon hír, mikép közelebbi napokban Cavour, Kossuth és Klappa thk. hosszas éji érekeztetést tartottak.

— A „Perseveranza” fel van hatalmazva, kinyilatkoztatni, mikép nem igaz az, hogy Kossuth néhány nappal Teleki László halála előtt ennek levelet irt volna, melyben értesíté, hogy a kül-kabinetek nem hajlandók a magyar mozgalmat támogatni. A „Perseveranza” hozzá teszi, hogy Teleki az osztrák császárnak adott szavát, miszerint az emigratióval nem közlekedik, nem szegte meg, de barátjai sem türték volna, hogy oly helyzetbe jöjjen, mikép adott szavát meg kelljen szegnie.

— A pápai udvar fölé úgy látszik mind fenyegetőbben torlódik a bor. A francia csapatok mielőbbi elvonulása felőli hírek mind határozottabban lépnek fel. A pápa élénk részvétet mutat a vont ágyúkkal kísérletek iránt. — Milánóban oly rendkívül nagy az ingerültség az érsek iránt, a ki papjainak a júniusi nemzeti innepben való részvevését megtiltotta, hogy a templomban ellene kezdett bántalmazásoktól csak fegyveres erő tudta megvédeni.

— Varsó, május 18. Az ügyek állása a régi. A nemzeti öltöny s a férfiaknál a gyászöltözet el van tiltva, mindamellett a sötét színeket hordják. A reformokkal senki sincsen megelégedve, mert a régi alkotmányt nem állítják vissza. Hogy ezért még könyörögni kell, és még sem nyerhető meg; ez az, mi a kedélyeket elkeseríti. Lengyelországnak saját katonasága van és adómegszavazási joga s a többi Oroszországhoz csak a dinastia közösségével volt kapcsolva; minden belügyre nézve saját határozási joggal bír. Az orosz kormány elleni gyűlölet az alkotmány helyreállításáig el nem mulhat. Külföldön tán nem érik ez ellen-szenvet, de meg lehet érteni, ha az utolsó varsói eseményekre emlékeztetünk. Ha még az ifjuság ingerültségét számbaveszük nemcsak Varsóban, hanem az egész királyságban annyira, hogy a tanítézetek nagy része már bezártott s a még meglevőkben a tanulók irtalmatlanul rendszabályoztatnak, meg kell vallanunk, hogy az elégtelenség nagyon el van terjedve.

Ujabb. Konstantinápolyból maj. 15-ről írják: A szultán szörnyű nyavalygós állapotban van. Utazást ajánlanak neki, de ő fényességének is az a bi-béje, hogy soha nincs pénze. A papir 80 szalálékkal áll értéke alatt, a pénzpiac kimerülve; lehetlen ezüstöt kapni. Ujabb falragaszok, melyek nemcsak a keresztények, hanem a muzulmánok fölkelésével is fenyegetnek, szegezve ki Stambulban. Lavalette alig volt képes egy nagyvezir elleni tüntetést lecsendesíteni. — Görögországban szintén nagy a forrongás; az uralkodó-házat gyűlölet propaganda mindinkább terjed. Maj. 23-án volt Lavalette marquis-nál a Stambulban levő diplomatáknak első gyűlése Syria szervezése tárgyában. A tegnapi bizottmány tagjai is jelen voltak az ülésben. Egy magány sürgöny szerint már meg-egyeztek im e két pont fölött: 1) egyetlen kormányzóóság felállítására, 2) egy keresztény kormányzó kinevezése fölött.

— Kossuth czéljairól az „Independence” el-lenkező közleményeket hoz. Turinból írják neki, hogy Kossuth, Klappa, Türr stb. találkozásaiából olyasmi gyanítható, mintha valamely titkos terv kivitele volna küszöbön; Párisból pedig ugyan az irt lapnak azt írják: bizonyosnak látszik, hogy Kossuth a magyar országgyűlésen Deák által kifejezett nézet felé hajlik.

— New York, maj. 16. Lincoln tudatja, hogy mindazon idegen hatalmakkal megszünteti a diplomatiail összeköttetést, melyek elismerik a fölkelő államok biztosait.

— A Sürgöny bécsi levelezője szerint, a Reichsrath majoritásban szakadások mutatkoznak. Ugyanis a centralisták háromféle pártja kezd fölmerülni. Az első és legkisebb egy centralizált német Középeurópáról, mely a Rajnától Besszarábiaig terjedne álmodozik; másik egy centralizált német Ausztriát ohajt; a harmadik csak a német-szláv tartományokban szeretne centralizálni. Ennek egy része ismét több-kevesebb autonomiát kész megadni az egyes tartományoknak, s szövetkezni akar a federalisták mérsékelt részével.

SAJTÓHIBA. Közelebbi szám 4-dik lap 2-dik hasábján 29. sorában: Gyakran igaz helyett olv. Csakugyan igaz.

Nyilt posta.

N. S. urnak, Ajtonban. A P. szobor ügyét tisztába hoztuk — nem sokára nyílt számolatot közölünk e tárgyban lapunkban.

Többeknek, Hunyadmegyében. A h-megyei tisztviselőket illetőleg több rendbeli tudósítás jött hozzánk — de miután ezek által se jobb se balra nem segíthetünk, mindamellett hogy némelyben a kifogás alá eshető tisztviselők még személyesen is meg vannak nevezve — e tárgyu közleményt egyet sem adhatunk.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(154)
490 eln. 1861.

Hirdetmény.

Folyó hó 3-áról 1433 szám alatt leérkezett kegyelmes királyi intézvény szerint méltóztatott Ö cs. k. apostoli Felsége idei Pünkösöd hó 2-án kelt kegyelmes k. határozványánál fogva legkegyelmesebben megengedni, hogy az idei bñtmáshó 24 és 31-ől kelt kegyelmes királyi határozványok követeztében fölözlatott közigazgatási és törvényszéki hatóságoknál és hivataloknál alkalmazva volt mind azon hivatalnokok és szolgák, kik az újonnan alakult hatóságoknál vagy más helyen alkalmazást nem nyertek. rendelkezési állapotha jussanak; egy szerszimb méltóztatott Ö Felsége nekik kegyelemből egy kedvezményi évet, illető hatóságuk teljes fñlözlatása után következő hónap 1-ső napjától számítva, engedményezni.

E kedvezményi év jótékonyasága a legfelsőbb helyről kitűzött elv szerint következő rendszabályok mellett élvezhető:

1-ször a legfensőbbleg engedményezett kedvezményi év jótékonyaságát csak véglegesen alkalmazott közigazgatási és törvényszéki hivatalnokok és szolgák élvezhetik.

2-ször említett hatóságoknál és hivataloknál ideiglenesen alkalmazottak a kedvezményi évre csak annyiban tarthatnak számot, mennyiben előbbi alkalmazásukkor végleges államhivatalnokirangot nyertek, mely esetben azonban a kedvezményi év folyta alatt nekik csak azon illeték kiadandó, melynek élvezetében előbbi végleges minőségök idejekor állottak.

3-szor a nem rendszeresített állomásokra alkalmazott egyéneket, mint a járási orvosokat és bábákat, valamint az ezelőtt végleges államszolgálatot nem nyertek a kedvezményi év nem illeti, s egyes előforduló esetekben a legfensőbb helybenhagyás csak kivételesen s sorozatban oly egyének javára kérethetik, kiknek kozszolgálatjuk és más rendkívüli viszonyaik különös tekintet érdemelnek.

4-szer oly hivatalnokokra nézve, kik a fölözlatott helytartóság, kerületi vagy járás-hivatalok, vagy a fñtörvényszéki, tartományi, kerületi vagy járásbíróságokhoz tartoznak ugyan, de a még fennálló urbéri törvényszékeknek már alkalmazásban vannak, a kedvezményi év azon időponttól fogva értendő, mikor ezen külső alkalmazásuk megszűnend.

Azon esetben, ha a főnebbi, a viszont szervezetek követeztében rendelkezés alá jövő személyzet vagy annak egy része más tartományokba átköltözvén, illetékeiket ott akarná venni, illetékeik csak letétképpen (verlagsweise) az illetékes erdélyi országos fő- és gyűjtőpénztárak terhére utalványozandók, a fizetési megszüntetésről illető pénztár által adandó bizonyítékban az illetőktől bevárando megtérítések pontosan följegyzendők levén.

Ezen elősorolt legfensőbbleg kitűzött szabályok nyomán a királyi főkörmányszékek meghagyatott, hogy a végleges tevékenységi fizetéseket, melyekhez a hatósági elnökségek által tettlegesszolgálatban élvezeti úti általánosság és szállás-illetékek nem értetnek, a kedvezményi év folyta alatti folyóknak tartassa, valamint a más tartományokba költő köd s letétképpen fizetéseik átutalását kerő egyénekre nézve is, az országos pénzügyigazgatósággal egyetértés nyomán, a kedvezményi év megkezdésének közlése mellett intézkedjék, s a mennyiben erre vonatkozó rendeletek a közbeeső időben tételtek volna, a pénztárookra nézve szükséges adatokat a pénzügyi hatóságoknak utólag küldje át.

A cs. k. pénzügy-miniszterium útján a rendelkezés meg fog tételni, hogy e személyzet felletti felügyelet Erdélyre nézve a királyi főkörmányszékek egyik részét képező tartományi számvivőségnek viszonsszerveztőig az állam számvivőségénél tisztában tartassék; a kir. főkörmányszékek a fenebbi államszámvivőség által a főnebbi személyzetnek folytonos világosságban tartása mellett az ügyelet a részben is meghagyatván, hogy a kedvezményi év folyama alatt alkalmazásba nem jött tisztviselők még azon kedvezményi év elteltelől szabályszerű elbánsábi részesítésre ajánltassanak fel.

E legfelsőbb határozványok az érdekeltek részéről szükséges tudomásvétel és alkalmazkodás végett ezennel közhírré tételnek.

Kolozsvárt, május 25-én, 1861.

A kir. főkörmányszék elnökségétől.

(152)

(1—2)

Küküllőmegye állandó bizottmánya f. évi april hó 25-kén tartott ülésében, rendes bizottmányi gyűlésén mindent hó 1-ső hétfő napján megtartatni határozta, — és rendkívül mindannyiszor, valahányszor a szükség követeztében, a főispán ő méltósága által összehívatni fog — a rendkívüli gyűlések tartásának ideje, az e tárgybani külön felszólításban leend meghatározva. Mi is az illetőknak tudokra adatik. — D.-Szent-Mártou, majus 22-kén, 1861.

Kovácsi Károly, főjegyző.

NEM HIVATALOS.

(153)

Eladó ház.

A két-víz közti ugynevezett Eperjesi-kert, jelenleg olajgyárok Kiss Mór és Sándor tulajdona, mely követezőkből áll: 9 szoba, 3 konyha, 2 kamara, 6 lóra istálló, nagy pinche, 20 ezer vékára gabonás, 2 kút, nagy kikövezett udvar és mintegy 3500 □ ölnyi kertből, minden a legjobb állapotban, szabad kézből nagyon kedvező feltételek alatt eladó.

Értekezhetni a hely színén a tulajdonosokkal.

(155)

Eladó szénafű.

A kolozsvári szénafűveken, részint a „Halmok” között, részint az „Elő-völgy” innesső oldalában 22 rúd szénafű eladó. Értekezhetni Tauffer Károly fűszerkereskedésében.

(156)

Jószág-eladás.

A kolozsvári ev. ref. tanodának m.-nádasi részjószág, mely áll egy belső telekből, 23 hold 565 □ öli szántó, 9 hold 1505 □ öli kaszáló és 2 hold 790 □ öli legelőből, jövő június 7 darab — az Urasaltánál használtatott — aranyozott ezüst kehely és 3 darab hasonlólag aranyozott ezüst tányér — mindenikre a „m. vásárhelyi reform. ecclesia” — neve bémetszve — előrozott. Ez okon tisztelettel fölkeretik mindenki, ki ezen előrozott cikkekre nézve valami tanújelnek jutna nyomába, sziveskedjék arról a legközelebbi közigazgatási vagy rendőri hatóságot értesíteni.

(148)

Egy erdősz,

benszülött, akadémián kiképzett, keres állomást.

Értekezhetni e lap kiadó-hivatalánál.

(150)

Hirdetmény.

A marosvásárhelyi hely. hitű egyháznak leváltára f. hó 19-re viradólág feltöretvén, abból 7 darab — az Urasaltánál használtatott — aranyozott ezüst kehely és 3 darab hasonlólag aranyozott ezüst tányér — mindenikre a „m. vásárhelyi reform. ecclesia” — neve bémetszve — előrozott. Ez okon tisztelettel fölkeretik mindenki, ki ezen előrozott cikkekre nézve valami tanújelnek jutna nyomába, sziveskedjék arról a legközelebbi közigazgatási vagy rendőri hatóságot értesíteni.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében kapható újabb zeneművek:

Garibaldi csárdás, zongorára szerzé Kántor János, ára 60 kr.
Széchenyi induló, zongorára szerzé Farkas Miska, ára 54 kr.
Bertha csárdás, zongorára szerzé Farkas Miska, ára 60 kr.
Klapka induló, zongorára Egressi Béni, ára 36 kr.
Garibaldi indlő és nótája, zongorára, ára 60 kr.
Bús hangok, csárdás zongorára, Farkas Miskától, ára 50 kr.
1861 országgyűlési csárdás, zongorára Káldy Jánostól, ára 54 kr.
1861-diki jogász csárdás, Veszter Inrétől, ára 80 kr.
Dinom dánom csárdás, Konkoly Phege Miklóstól, ára 60 kr.
Honfidal Petőfi Sándortól, dallamát szerzé ifj. Eperjessy István, ára 25 kr.
Svastsits János magyar zeneszerzeményei. 12 magyar darab. Zongorára, ára 5 ft.